

Hoe zorgen we voor een beter onthaal van vluchtelingen?

Beknopt vademecum voor christelijke gemeenschappen in Brussel

Dienst Solidariteit van het Vicariaat Brussel
Pastoraal Centrum - Vlasfabriekstraat 14 - 1060 Brussel 02/533.29.60
www.kerknet.be/organisatie/dienst-solidariteit-brussel

Novembre 2017

1. Inleiding: de migratiecrisis vandaag

Van oudsher gaan mensen op weg, op zoek naar een geschikte plek om te leven. Oorlog en economische omstandigheden spelen hierbij een grote rol. Deze zoektocht heeft heel de geschiedenis van de mensheid beïnvloed.

“Migraties mogen niet als een nieuw fenomeen worden beschouwd, maar dienen te worden erkend als een natuurlijke menselijke reactie op crisissen en als een teken van het aangeboren verlangen en het streven van elke mens naar geluk en naar een beter leven.”¹

Voor een groot aantal mensen is migratie een positief verhaal. Dankzij de mondialisering trekken steeds meer mensen naar het buitenland, voor een interessante job, voor studie of de liefde achterna. Het valt wel op dat Europeanen of Amerikanen die professioneel actief zijn in het buitenland vaak ‘expats’ genoemd worden. Nochtans zijn ook zij ‘migranten’, migrerende werknemers. Helaas is voor veel mensen migratie geen positieve keuze, maar pure noodzaak.

Het is onmogelijk om één enkele hoofdreden voor migratie aan te wijzen. Migratie is immers het resultaat van verschillende factoren tegelijkertijd, zoals ongelijkheid, oorlogen, conflicten, politieke spanningen, vervolgingen, de overexploitatie en oneerlijke verdeling van de natuurlijke grondstoffen, de klimaatverandering, de aantasting van het leefmilieu, enzovoort.

Sinds 2015 stijgt het aantal migratiepogingen naar Europa ten gevolge van burgeroorlogen, politieke en economische strubbelingen en internationale conflicten. Doordat ze niet dadelijk een statuut (vluchteling, subsidiaire bescherming, enz.) kunnen bekomen via lokale ambassades, zijn migranten verplicht mensensmokkelaars te betalen om naar het grondgebied van de Europese Unie te reizen. Ze nemen hiervoor grote risico's.

Door deze stijging is het migratiebeleid in Europa echter veel strikter geworden.

Uiteraard brengt deze migratiestroom niet enkel kansen voor Europa met zich mee, maar ook verschillende uitdagingen, zowel van economische als socioculturele aard.

In Brussel zijn er meerdere factoren waarmee we rekening moeten houden als we migranten maximaal hulp willen bieden. Temidden van de asielzoekers, personen die regularisatie aanvragen, en transmigranten die aankomen vanuit andere Europese landen (Italië, Griekenland, Frankrijk, Duitsland, enz.) dient ons Gewest het hoofd te bieden aan vragen naar onderdak, de behandeling van de aanvragen, de integratie van de migranten, gezondheidszorg, enzovoort

Hoe kunnen wij al deze mensen, met uiteenlopende achtergronden, het best begeleiden en vooral dan de vluchtelingen die asiel aanvragen?

Photo : © Laurent Poma

1. Gehoor geven aan vluchtelingen en migranten : 20 actiepunten. Dicasterie voor de bevordering van de integrale menselijke ontwikkeling, 2017.

2. 'De vreemdelingen herbergen': een taak van elke gelovige...

Enkele citaten, met name van Paus Franciscus, die ons helpen nadenken over het verband tussen het christelijk geloof en het onthaal van vreemdelingen:

Elke vreemdeling die op onze deur klopt, biedt een kans op ontmoeting met Jezus Christus, die zichzelf identificeert met de verwelkomde en de afgewezen vreemdeling van alle tijden (Mt25, 35-43). Elke persoon die gedwongen is om zijn moederland te verlaten op zoek naar een betere toekomst, wordt door de Heer toevertrouwd aan de moederlijke zorg van de Kerk²

«Wij zijn allen migranten en zijn allen vluchtelingen, sinds de roeping van Abraham, doorheen alle migraties van het volk van Israël en samen met Jezus zelf, die een vluchteling, een immigrant was. Door ons geloof zijn wij existentieel migranten. De menselijke waardigheid houdt noodzakelijkerwijze een 'op weg zijn' in. (p.27)

De bron van het probleem zijn de landen waar de migranten vandaan komen. Waarom verlaten zij hun land? Door gebrek aan werk, omwille van oorlog of door een gebrek aan werk omdat ze uitgebuit werden. Wij leveren de wapens waarmee ze onderling elkaar vernietigen; we klagen dat migranten ons komen vernietigen maar we sturen zelf de raketten naar daar. Wij zijn het die de wapens geven. Wij lokken chaos uit, en wat doen we? We hebben het recht niet de mensen die hier aankomen, niet te helpen. (p.30-31)

We mogen niet onverschillig blijven voor het lot van miljoenen migranten en vluchtelingen die op de deur van rijke landen kloppen. (p.69)

Het actuele probleem van migratie is dat zij angst aanjaagt. Maar wie maakt wie bang? (p. 90)

Als de Kerk zich niet meer uitspreekt over het aanvaarden van migratie en het onthaal van migranten, verzaakt zij aan haar plicht. (p.91)

Dit is een schandalige situatie die ik slechts met één woord kan omschrijven, het woord dat ik op Lampedusa gebruikt heb : schaamte. (p.121)

Ik vereenzelvig mij met de uitspraak van de aartsbisschop Hieronymus van Griekenland: 'Wie de ogen ziet van de kinderen die wij in de vluchtelingenkampen ontmoeten, ervaart onmiddellijk het "bankroet van de mensheid"'. (p.121)

De christen die zijn deur sluit voor vluchtelingen of voor iemand die hulp nodig heeft, is een hypocriet. (p.126)

Ik droom van een Europa waar migrant zijn geen misdrijf is, maar een uitnodiging tot een groter engagement voor de waardigheid van elke mens. (p. 162)

Vluchtelingen zijn onze broeders. Een christen sluit niemand uit. (p. 400)³

'Onze eerste zorg zal altijd onthaal zijn, ongeacht de persoon die aanklopt. Dat is de opdracht die wij ontvangen vanuit het evangelie. Onze eerste aandacht zal altijd de waardigheid van de persoon zijn die voor ons staat en die ons zegt: "Wij zijn broeders en zusters van elkaar". Op dit punt kunnen wij als Kerk niet wijken. Nooit kunnen onze eerste vragen uitmonden in voorwaarden die anderen beangstigen of die uit angst voorkomen. Er kan geen sprake zijn van een 'muur' tussen de andere en mij, ook al verschillen we op bepaalde punten '⁴

2. Boodschap van Paus Franciscus bij de Werelddag van de Migrant en Vluchtelingen 2018

3. Citaten uit Paus Franciscus. Ontmoetingen met Dominique Wolton : « Politiek en samenleving » - . De cijfers verwijzen naar de pagina's in de Franstalige editie (Editions de l'Observatoire - août 2017). De Nederlandstalige vertaling verschijnt eind februari (Uitgeverij Abdi van Berne) .

4. Verklaring van de Belgische Bisschoppen uit 2015 « Samen leven met migranten en vluchtelingen, onze broeders en zusters »

3. Kort lexicon voor een goed begrip

3.1 Wie is wie?

Migrant: Ieder die zijn eigen land verlaat voor een ander land.

Asielzoeker: Ieder die zijn land ontvlucht is omwille van vervolging of uit vrees voor vervolging en die daarom op zoek is naar internationale bescherming en waarvan de aanvraag naar het statuut van vluchteling of subsidiaire bescherming nog geen definitieve beslissing kent.

Erkend vluchteling: de Conventie van Geneve (1951) betreffende de status van vluchtelingen stelt dat een vluchteling een persoon is die *'uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren.'*

Subsidiaire bescherming: Ieder die volgens de **Belgische** instanties, belast met asiel, niet beantwoordt aan de **definitie** van vluchteling maar toch recht heeft op **subsidiaire bescherming** omdat de persoon een reëel risico loopt op ernstige schade bij terugkeer naar het land van herkomst.

Mensen zonder papieren: Ieder die zich op het Belgische grondgebied bevindt en die niet of niet meer beschikt over een verblijfsvergunning voor België (bijvoorbeeld : afgewezen asielaanvragers, personen wiens visa verlopen is,...)

Een staatloze is een persoon die door geen enkele Staat wordt erkend als onderdaan – uit hoofde van de toepassing van de wetgeving betreffende de nationaliteit van deze Staat. Deze persoon kan gewoonlijk wonen in een land, maar heeft niet noodzakelijk dezelfde rechten als een persoon die de nationaliteit van dat land bezit ...

3.2 Wie doet wat ?

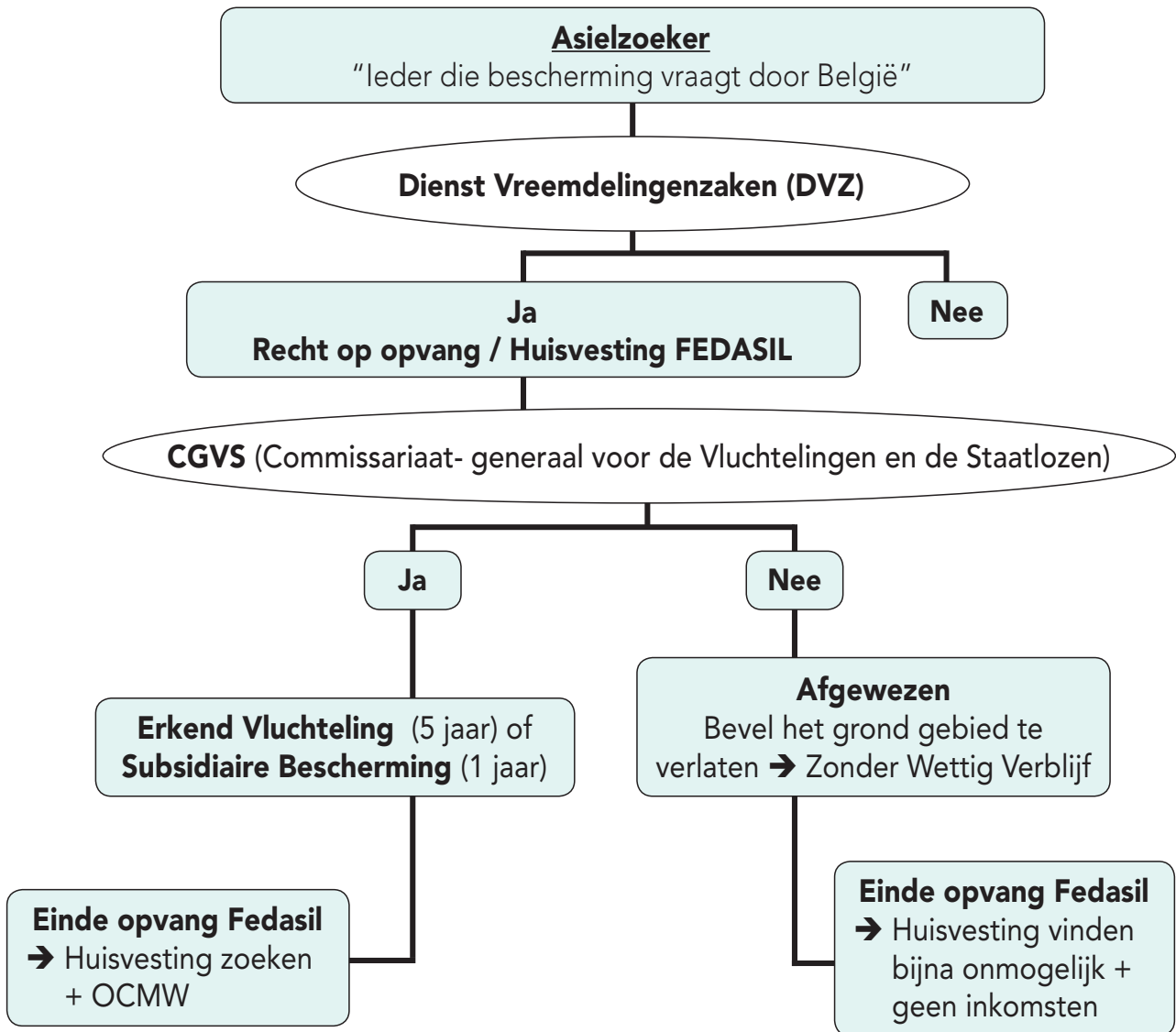
Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ): is een Belgische federale dienst die direct afhangt van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en belast is met het opvolgen van het immigratiebeleid en het wachtregister van asielaanvragers.

Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen: staat in voor het onderzoek en de opvolging van de verschillende ingediende asielaanvragen.

FEDASIL: Belgische instantie die verantwoordelijk is voor de opvang van asielzoekers. De organisatie is eveneens belast met de eerste opvang en oriëntatie van niet-begeleide minderjarigen.

4. Asielprocedure

Verklaring bij het schema:

De asielaanvrager dient zijn aanvraag in bij de DVZ binnen de acht dagen na zijn aankomst in België. De DVZ registreert de asielaanvraag, neemt de vingerafdrukken van de asielaanvrager, bepaalt de proceduretaal, verhoort kort de asielaanvrager over zijn reisweg en bepaalt of België bevoegd is.

Indien de DVZ meent dat België niet bevoegd is, kan die de vraag verwerpen.

Indien de DVZ oordeelt dat België bevoegd is, wordt de aanvraag in overweging genomen en wordt het dossier overgemaakt aan het CGVS voor onderzoek via diverse hoorzittingen. De asielzoeker moet zich binnen de 8 dagen aanmelden bij het gemeentehuis van zijn woonplaats om een tijdelijke verblijfsvergunning (inschrijvingsbewijs) te ontvangen dat 3 maanden geldig is en drie maal kan verlengd worden.

Op basis van de hoorzittingen en de bewijsstukken die door de asielzoeker overhandigd worden en de informatie over het herkomstland waarover het CGVS beschikt, kan het CGVS verschillende beslissingen nemen:

- Ofwel kent het CGVS het vluchtelingenstatuut of de subsidiaire bescherming toe;
- Ofwel weigert het CGVS het statuut. In dat geval wordt de asielaanvraag verworpen de persoon wordt "afgewezen". De persoon ontvangt een bevel het grondgebied te verlaten.

5. Wie helpen en met welk partnerschap?

5.1 Erkende vluchtelingen die genieten van subsidiaire bescherming

Wij sporen christelijke gemeenschappen aan de voorkeur te geven aan de opvang van erkende vluchtelingen. De dossiers van personen zonder geldige verblijfsdocumenten, zijn ingewikkeld en delicaat. Lokale groepen beschikken zelden over de juiste werkinstrumenten op het gebied van human resources, administratieve of juridische hulp.

Geprivilegieerde partners voor Pastorale Eenheden:

- **Caritas International:** is een NGO die hulp biedt aan mensen die het slachtoffer zijn van oorlog, natuurrampen of armoede. Zij verleent zowel materiele als niet-materiele hulp. In België ondersteunt Caritas migranten door voor een individuele en menselijke oplossing te zorgen tijdens hun migratietraject: het gaat om juridische steun, psycho-sociale steun, enzovoort.
Contact: CAW (Centrum voor Algemeen Welzijnswerk) Brabantia: <https://capbrabantiacaw.be/nl/> of serv.soc.dienst@caritasint.be – 02/ 229 36 11
- **Convivial:** De beweging bestaat al 21 jaar en heeft tot doel de integratie van asielzoekers in België aan te moedigen in een dynamiek van luisterbereidheid en wederzijds engagement. Convivial begeleidt hun in heel hun traject en kijkt in het bijzonder toe op hoe ze zich kunnen kleden, voeden, hoe ze meubels kunnen kopen en een woonst kunnen vinden. Daarnaast zien ze ook toe op hun sociale en professionele integratie. Convivial probeert eveneens het groot publiek te sensibiliseren en moedigt ontmoetingen aan tussen Belgen en asielzoekers. Convivial ondersteunt al twee jaar een tiental Brusselse parochies met een onthaal en inburgeringsprojecten voor asielzoekers.
Contact: info@convivial.be; www.convivial.be

5.2 Personen zonder geldige verblijfsvergunning

Wij zijn de mening toegedaan dat professionele verenigingen beter geschikt zijn om personen zonder geldige verblijfsvergunning te begeleiden, dan onze lokale vrijwilligersinitiatieven.

Wij bedoelen professionele verenigingen zoals:

- **Jesuit Refugee Service (JRS):** Maurice Liétartstraat 31/9 - 1150 Sint-Pieters-Woluwe- 02 738 08 18 - info@jrsbelgium.org – www.jrsbelgium.org. Het JRS heeft tot doel migranten en gedwongen migranten te begeleiden, te helpen en hun rechten te verdedigen. JRS bezoekt asielaanvragers en migranten in gesloten instellingen. JRS begeleidt families met minderjarige kinderen in terugkeerhuizen. De vereniging ontwikkelde het project 'Up together' voor migranten die na een aantal maanden in detentie doorgebracht te hebben, hun verblijfsaanvraag geweigerd zien maar toch vrijgelaten worden. Ze hebben geen wettelijk statuut en zijn gedwongen clandestien te leven.
- **le CIRE:** Visvijverstraat, 80 – 82 te 1050 Brussel. Tel : 02/ 629 77 10 – cire@cire.be - www.cire.be
- **Samenlevingsopbouw:** Henegouwenkaai 29, bus 3 - 1080 Molenbeek - 02/203.34.24 – Email contact via www.samenlevingsopbouwbrussel.be
- **Dokters van de wereld:** Kruidtuinstraat 75, 1210 Brussel - 02 225 43 00 - info@doktersvandewereld.be – www.doktersvandewereld.be
- **Asbl Voyaach:** Ophemstraat 54, 1000 Brussel - <http://meetingvzw.be/node/114> - socio-juridische permanenties. Zie ook het project Pigment- 02/217.68.32 - www.pigmentvzw.be

6. Hoe kan je helpen?

6.1 Je aansluiten bij een onthaalgroep in je pastorale eenheid of zelf een onthaalgroep oprichten

Voor meer informatie over onthaalprojecten in je wijk, kan je contact opnemen met de Dienst Solidariteit van het Vicariaat Brussel: Marie-Françoise Boveroulle – Vlasfabriekstraat, 14 te 1060 Brussel.

Voor het goede verloop, raden we pastorale ploegen van pastorale eenheden aan een groep te mandateren die zich specifiek bezighoudt met de opvang van migranten. Het is in eerste instantie een project van heel de pastorale eenheid, eerder dan van enkelingen. Paus franciscus getuigt herhaaldelijk dat een vreemdeling onthalen, geen taalrestricties mag inhouden noch vooroordelen ten aanzien van ras of religieuze overtuiging. Elke vraag tot hulp, zij het financieel, materieel of relationeel, wordt met heel de ploeg besproken tijdens vergaderingen. De ploeg onderzoekt de aanvragen, bespreekt ze en neemt een beslissing. Behoren tot een lokaal netwerk alsook samenwerken met onthaalprojecten uit andere pastorale eenheden binnen de kerk van Brussel, schenkt genoegdoening. Maar het is ook aangewezen te overleggen met de Dienst Solidariteit die het mandaat kreeg van de bisschop om dergelijke initiatieven te ondersteunen en te begeleiden. De migratieproblematiek is complex en vragen waarvoor een groep kan komen te staan zijn soms niet evident. Aarzel daarom niet om contact op te nemen met professionele organisaties zoals Caritas international, Convivial.... (cf. voorgaande paragrafen)

6.2 Vrijwilliger worden

Vrijwilliger worden impliceert vorming. Goede wil en vorming is de sleutel om je in je vrijwilligerswerk te ontplooien. Je kan bij Caritas vorming volgen:

- a. Basisvorming in drie delen (1 dag of 3 avonden van 2u30):
 - De projecten van Caritas, de asielpcedure en bijhorend jargon, de visie op integratie van caritas
 - Nadenken over beperkingen van vrijwilligerswerk
 - Bewustmaking voor culturele verschillen en interculturele dialoog
- b. Specifieke vorming (op aanvraag)

Waar kan je aan de slag gaan als vrijwilliger?

- In een onthaalgroep van een Pastorale Eenheid of via de Dienst Solidariteit solidariteit@vicariaat-brussel.be
- Caritas in België: via het formulier: <https://carvrvol.appspot.com/enroll/nl> of via email: volontaires-vrijwilligers@caritas.be
- Het "Jesuit Refugee Service" zoekt mensen voor vriendelijke bezoeken in gesloten instellingen evenals onthalers en begeleiders voor het project Up Together: www.jrsbelgium.org/-Vrijwilligerswerk-
- Convivial: grh@convivial.be

6.3 Verenigingen uit de welzijnssector

te Brussel begeleiden dagelijks mensen, uit kwetsbare doelgroepen, asielaanvragers, vluchtelingen en families met moeilijke omstandigheden. Aarzel niet om aan de sociale diensten in je buurt financiële hulp aan te bieden. Sommige van hen zijn ook blij met je hulp als vrijwilliger.

a) Professionele sociale diensten:

- **Antennes van CAW Brabantia:**
 - De sociale dienst van "Caritas International"
Liefdadigheidsstraat 43, 1210 Sint-Joost-Ten-Node
Contact: serv.soc.dienst@caritasint.be
 - De sociale dienst van Kuregem
Van Lintstraat 77, 1070 Anderlecht
Contact: sdk.ssc@gmail.com
 - De sociale dienst "Wederzijds hulpbetoon Sint Gillis"
Kerkstraat 59, 1060 Sint-Gillis
Contact: entraide.bernardvs@gmail.com
 - De sociale dienst van "Brussel Onthaal Open Deur" (BOOD)
Taborastraat 6, 1000 Bruxelles
Contact: as@bapobood.be
- **Sociale Dienst 'De Groene Poort':** Jubelfeestlaan 124 te 1080 Brussel
www.porteverte-snijboontje.be
- **Sociale Dienst van Brussel Zuid-Oost:** Kuipstraat 1 te 1050 Bruxelles
www.saintecroix.eu/services/centre-de-service-social-de-bruxelles-sud-est
- **De "Service social des Quartiers 1030":** Poststraat , 156 te 1030 Bruxelles
www.guidesocial.be/ssq-wmw/?page=2
- **Espace Téléservice:** Slachthuisstraat, 1000 Brussel. Tel.: 02/548 98 00
<http://espacesocial.be/site/index.php/nl/>

b) Sluit je aan bij andere vrijwilligers die meewerken in sociale hulpdiensten binnen hun pastorale eenheid: www.kerknet.be/vicariaat-brussel/artikel/pastorale-eeenheden

c) *Les Amis d'Accompagner*, voor hulp bij de te zetten stappen:

www.accompagner.be/accueil

d) Federatie van de Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten (FBMD): www.fdss.be

6.4 Een schenking in natura

Neem contact op met de betrokken diensten en vraag hen of ze interesse hebben in je aanbod:

- Spullenhulp: Amerikaansestraat 101 – 1050 Brussel - 02 537 30 26
- La Poudrière: Kruitmolenstraat, 52 – 64 te 1000 Brussel - 02 523 80 45 - bruxelles@lapoudriere.be
- Convivial: www.convivial.be/je-donne
- De sociale dienst "Wederzijds hulpbetoon Sint Gillis" (vzw Parochiale Werken)
Kerkstraat 59, 1060 Sint-Gillis. Tel: 02/541.81.10
Contact: entraide.bernardvs@gmail.com

Het is noodzakelijk contact op te nemen met de verenigingen om hun precieze voorwaarden te kennen.

6.5 Onderdak aanbieden aan solidaire voorwaarden:

- Neem contact op met je pastorale eenheid. Er kunnen verschillende afspraken rond "solidair verhuur" worden gemaakt.
- Neem contact op met de Dienst Solidariteit van het Vicariaat Brussel
- Neem contact op met Caritas International: Marie CARLETTA (m.carletta@caritasint.be)
- Neem contact op met Convivial: logement@convivial.be ; camille.dumont@convivial.be

Contactpunt 'solidair logement' in het hart van de kerk van Brussel:

Dienst solidariteit solidariteit@vicariaat-brussel.be

7. Praktische informatie en websites

Voor alle bijkomende informatie:

- Dienst Solidariteit van het Vicariaat Brussel
Vlasfabriekstraat 14 te 1060 Brussel
Tel : 02/ 533 29 60
solidariteit@vicariaat-brussel.be
www.catho-bruxelles.be/solidarite

Nuttige websites:

Pastorale eenheden van het Vicariaat Brussel: www.kerknet.be
www.caritasinternational.be/nl/

CAW (Centrum voor Algemeen Welzijnswerk) Brabantia: www.capbrabantiacaw.be/nl/

Federatie van de Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten: www.fdss.be (adresen van diensten die voedselpakketten en andere projecten aanbieden)

Dienst Solidariteit van het Vicariaat Brussel

Pastoraal Centrum - Vlasfabriekstraat 14 - 1060 Brussel 02/533.29.60

www.kerknet.be/organisatie/dienst-solidariteit-brussel